

PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod rhithiol a gynhaliwyd ar 15 Mehefin, 2021

- YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd Gwilym O Jones (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Glyn Haynes (Is-gadeirydd)
- Y Cynghorwyr T LI Hughes MBE, K P Hughes,
Vaughan Hughes, R LI Jones, Alun Roberts, Dafydd Roberts a
Margaret M Roberts
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr,
Dirprwy Brif Weithredwr,
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol,
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Swyddog Sgriwtini (SR),
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- HEFYD YN
BRESENNOL:** Arweinydd y Cyngor – y Cynghorydd Llinos M Huws
Mr Keith Roberts – Yr Eglwys yng Nghymru
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cynghorydd Nicola Roberts
Y Cynghorydd Ieuan Williams – Dirprwy Arweinydd ac Aelod
Portffolio gyda chyfrifoldeb am yr Iaith Gymraeg

Roedd y Cadeirydd yn dymuno llongyfarch y rhai hynny a oedd wedi cael eu hethol yn aelodau o'r Senedd yn ystod etholiad Llywodraeth Cymru yn ddiweddar, ac yn arbennig merch y Cynghorydd Vaughan Hughes, Ms Heledd Fychan, AS.

1 YMDDIHEURIADAU

Ni dderbyniwyd yr un ymddiheuriad.

2 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Datganodd y Cynghorydd Trefor LI Hughes MBE ei fod yn aelod o'r Cyngor Iechyd Cymunedol.

3 COFNODION

Cadarnhawyd bod cofnodion y cyfarfodydd a ganlyn yn gywir:-

- Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Mawrth 2021;
- Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 14 Ebrill 2021;
- Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Mai 2021.

4 CYFLWYNIAD GAN BRIF WEITHREDWR BWRDD IECHYD PRIFYSGOL BETSI CADWALADR

Croesawodd y Cadeirydd Ms Jo Whitehead, Prif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, i roi cyflwyniad i'r Pwyllgor.

Diolchodd Ms Whitehead i'r Pwyllgor am ei gwahodd i'r cyfarfod. Rhoddodd grynodedd byr o'r cefndir mewn perthynas â rhoi Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr mewn mesurau arbennig gan Lywodraeth Cymru yn 2015, hyd at fis Tachwedd 2020; yn dilyn adolygiad annibynnol gan y rheoleiddwyr, symudwyd y Bwrdd Iechyd i dderbyn ymyriad wedi'i dargedu. Dywedodd bod pedwar thema gyffredinol wedi cael eu nodi i'r Bwrdd Iechyd eu gwella dros gyfnod o amser, sef:-

- Darpariaeth gwasanaeth Iechyd Meddwl (gwasanaethau oedolion a phlant)
- Cyfeiriad strategol (cynllunio a pherfformiad)
- Arweinyddiaeth (y gallu i drawsnewid gwasanaeth a diwylliant y Bwrdd)
- Ymgysylltu (ymgysylltu â phobl Gogledd Cymru, cleifion, staff a sefydliadau partner)

Oherwydd bod gan Lywodraeth Cymru brofiad o ymyriad wedi'i dargedu mewn Byrddau Iechyd, ymgorfforir 'matrics aeddfedrwydd' yn y dangosyddion gwella a'r hunanarfarniad. Mae sicrhau ansawdd yn thema ar draws y 'matrics aeddfedrwydd' ac mae'n berthnasol i'r pedwar thema gyffredinol a nodwyd uchod. Mae'r 'matrics aeddfedrwydd' yn ei gwneud yn ofynnol i'r Bwrdd Iechyd benderfynu ar lefel eu perfformiad, ar raddfa o 0 i 5, mewn perthynas â phrofiad y claf, y gallu i ymateb i'r pandemig covid (profi ac olrhain), brechu, gofal i gleifion a chymorth i gleifion sy'n dioddef o covid hir), amseroedd aros am driniaeth, gofal nas cynlluniwyd (apwyntiadau brys), gwasanaethau Iechyd meddwl, a chynaliadwyedd gwasanaethau a ddarperir yn y dyfodol. Mae'n bwysig gallu cynnal y tri phrif safle, sef Ysbyty Gwynedd, Glan Clwyd a Wrecsam Maelor, gan fod y Bwrdd yn wynebu problemau o ran recriwtio a chadw staff. Bydd dull 'Cryfach Gyda'n Gilydd' yn cael ei fabwysiadu, sy'n golygu ymgysylltu â staff y Bwrdd Iechyd er mwyn canfod pa heriau y mae staff yn eu hwynebu o ddydd i ddydd. Cyfeiriodd Ms Jo Whitehead at y 'matrics aeddfedrwydd' eto a sut mae'r Bwrdd Iechyd wedi rhoi sgôr i'w berfformiad ar raddfa o 0 i 5. Nododd fod y Bwrdd wedi rhoi sgôr gwella o 1 oherwydd yr ystyrir ei fod yn perfformio'n 'dda yn rhannol' ond bod angen gwneud mwy o waith i wella'r gwasanaethau a gynigir, a bod hynny'n wir am bedwar nod cyffredinol y Bwrdd Iechyd. Ychwanegodd Prif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr bod sefydliadau partner annibynnol o'r farn bod angen gwneud mwy o waith mewn perthynas â sefydlogrwydd Uwch Dîm Arweinyddiaeth y Bwrdd Iechyd, caniatáu i staff godi pryderon mewn modd tryloyw, a bod y Bwrdd yn cael ei arwain yn glinigol.

Cyfeiriodd hefyd at ofal Iechyd meddwl ar gyfer y Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a phontio o wasanaethau pediatriig i Wasanaethau Iechyd Meddwl Oedolion ac i Wasanaethau Iechyd Meddwl Oedolion Hŷn, ynghyd â gwasanaethau ataliol ym maes Iechyd Meddwl. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi nodi bod angen gwneud gwaith sylweddol i wella perfformiad y gwasanaethau hyn. Mae gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau yn holl bwysig h.y. Gwasanaethau Cymdeithasol awdurdodau lleol, Addysg a'r trydydd sector.

Rhodddwyd cyfle i'r Pwyllgor ofyn cwestiynau ynghylch yr uchod:-

- Fel Pencampwr Pobl Hŷn yr Awdurdod, cyfeiriodd y Cyngorydd R LI Jones at bryderon mai dim ond unwaith yr wythnos y mae seiciatrydd yn ymweld â chleifion dros 65 oed ar y ward seiciatreg, ond bod seiciatrydd ar gael bob dydd ar gyfer pobl dan 65 oed. Dywedodd hefyd fod tu allan i'r uned seiciatrig yn flêr.

Dywedodd Prif Weithredwr Bwrdd lechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ei bod yn derbyn y sylwadau ynghylch ymweliadau unwaith yr wythnos gan y Seiciatrydd ac y byddai'n edrych i mewn i'r mater, yn ogystal â'r sylwadau bod tu allan yr uned yn flêr.

- Cyfeiriwyd at y pedwar maes gwella cyffredinol a nodwyd a gofynnwyd ai'r meysydd hyn a nodwyd fel y meysydd gwasanaeth sydd â'r perfformiad gwaelaf o fewn y Bwrdd lechyd ac ai'r Bwrdd lechyd neu Lywodraeth Cymru oedd wedi nodi'r 4 maes fel rhai yr oedd angen eu gwella? Gofynnwyd cwestiynau pellach ynghylch a oedd y matrices sgorio yn addas ar gyfer herio perfformiad y gwasanaethau a ddarperir ac a oes angen defnyddio asesiadau cymheiriaid wrth asesu'r gwasanaeth?

Dywedodd Prif Weithredwr Bwrdd lechyd Betsi Cadwaladr bod y 4 maes a nodwyd/meysydd gwan oedd angen eu gwella wedi cael eu hamlygu gan Lywodraeth Cymru, Archwilio Cymru ac Arolygiaeth Gofal Cymru, sef sefydliadau annibynnol a fu'n monitro gwasanaethau'r Bwrdd lechyd. Roedd Archwilio Cymru ac Arolygiaeth Gofal lechyd yn cyngori'r Gweinidog lechyd mewn perthynas â symud y Bwrdd lechyd o fesurau arbennig i ymyriad wedi'i dargedu ym mis Tachwedd 2020, a bydd yn parhau i fonitro'r Bwrdd lechyd mewn perthynas â'r cynnydd a wnaed yn erbyn y matrices aeddfedrwydd. Ar hyn o bryd mae'r Bwrdd lechyd yn y broses o benodi sefydliad trydydd parti annibynnol a fydd hefyd yn darparu asesiadau cynnydd i'r Bwrdd er mwyn i'r Bwrdd lechyd fuddsoddi, yn ôl yr angen, i wella gwasanaethau ar gyfer pobl Gogledd Cymru mewn perthynas â gofal lechyd yn y dyfodol a'r oedi yn y llawdriniaethau oherwydd y pandemig covid.

- Gofynnwyd a oedd y Bwrdd lechyd yn bwriadu gwella ei weithdrefnau TG mewn perthynas â nodiadau cleifion.

Dywedodd Prif Weithredwr Betsi Cadwaladr bod y Bwrdd lechyd yn ystyried ei ddarpariaethau digidol er mwyn gwella gwasanaethau a buddsoddi mewn technoleg addas ar gyfer staff ac er budd gofal i gleifion.

- Nodwyd bod Bwrdd lechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn gyfrifol am gyfran fawr o'r boblogaeth ac am ardaloedd daearyddol mawr; gofynnwyd a fyddai'n briodol rhannu'r Bwrdd lechyd yn isadrannau llai.

Dywedodd Prif Weithredwr Betsi Cadwaladr mai'r Bwrdd lechyd yw'r mwyaf yng Nghymru a'i fod ymhlith y mwyaf yn y DU. Dywedodd bod rhaid i'r Bwrdd ystyried y gwasanaethau clinigol a gynigir yn Lloegr ar hyn o bryd a chynnig gwasanaethau o'r fath yng Ngogledd Cymru. Roedd yn derbyn bod gofal

personol i gleifion hefyd yn bwysig i'r unigolyn yn ogystal â gwneud yn siŵr bod darpariaeth gofal iechyd ar gael yn lleol i ddarparu gofal i gleifion. Ychwanegodd fod denu'r Ysgol Gwyddorau Meddygol i Ogledd Cymru'n holl bwysig fel bod myfyrwyr lleol yn gallu astudio yn eu hardal leol ac o bosib ymgeisio am swyddi gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ar ôl cymhwyso.

- Holwyd am waith partneriaeth gyda sefydliadau allanol a'r gwelliannau sydd eu hangen yn y ddarpariaeth Gwasanaethau Cymdeithasol.

Dyweddodd Prif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ei bod yn ystyried bod perthynas waith da yn bodoli rhwng y Bwrdd Iechyd a'r Gwasanaethau Cymdeithasol a bod y Bwrdd a'r awdurdod lleol yn gallu herio ei gilydd ynghylch gofal sy'n canolbwyntio ar y claf, ac yn benodol, ynghylch dyletswyddau statudol a chyfyngiadau ariannol. Yn ystod y pandemig, roedd angen gwneud newidiadau mewn perthynas â'r gwasanaethau yr oedd y Bwrdd yn eu darparu mewn partneriaeth â sefydliadau partner megis yr awdurdod lleol.

- Wrth i'r Bwrdd Iechyd ganolbwyntio ar wella a chael ei dynnu o fesurau arbennig, gofynnwyd a oes diffyg canolbwyntio ar gleifion tra bod pobl yn disgwyl am lawdriniaeth a chleifion sydd â chanser.

Cyfeiriodd Prif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr at yr heriau yn ystod y pandemig covid a gorfod cynnal ymgynghoriadau rhithwir, ac ar hyn o bryd mae 42,000 o gleifion yn disgwyl am lawdriniaeth. Nododd bod trafodaethau'n cael eu cynnal ar hyn o bryd gyda Llywodraeth Cymru i gynyddu capasiti staffio'r Bwrdd Iechyd i fynd i'r afael â'r ôl-groniad. Ar hyn o bryd, perfformiad y Bwrdd Iechyd yw'r gorau yng Nghymru o ran trin cleifion sydd â chanser.

- Cyfeiriwyd at broblemau recriwtio meddygon teulu ar gyfer meddygfeydd yng Nghaergybi a phryderon cleifion oherwydd diffyg cyfathrebu rhwng y Bwrdd Iechyd a chleifion y ddwy feddygfa yng Nghaergybi. Fodd bynnag, deallir bod dau feddyg teulu rhan amser wedi cael eu penodi i gychwyn ym mis Awst ac y bydd meddyg teulu llawn amser arall yn cychwyn gweithio yn Hwb Iechyd Cybi ym mis Ionawr. Serch hynny, mynegwyd pryderon ei bod wedi cymryd dwy flynedd i benodi meddygon i'r swyddi hyn. Nodwyd hefyd bod Ysbyty Penrhos Stanley yn wynebu problemau o ran recriwtio staff nyrsio a bod cynorthwywyr gofal iechyd yn gorfod ymgymryd â dyletswyddau staff nyrsio cymwys. Yn ogystal, mae prinder o Gynorthwywyr Gofal i gynorthwyo cleifion yn eu cartrefi eu hunain.

Dyweddodd Prif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ei bod yn ymwybodol fod cleifion yn disgwyl i gael eu rhyddhau o'r ysbyty ond bod diffyg cyfleusterau gofal ar gyfer cleifion yn y gymuned ac ar gyfer adsefydlu. Ar hyn o bryd, mae'r Bwrdd Iechyd yn ystyried ffyrdd o annog staff sy'n gweithio mewn ysbytai cymunedol, a chynorthwywyr gofal hefyd, i ymgeisio am gynlluniau cadetiaid a phrentisiaethau er mwyn datblygu eu gyrfaedd nyrsio. Ychwanegodd fod problem genedlaethol o ran recriwtio a chadw meddygon teulu a staff clinigol.

5 ADRODDIAD BLYNYDDOL AR SAFONAU'R GYMRAEG 2020/21

Cyflwynwyd – yr Adroddiad Blynyddol ar Safonau'r Iaith Gymraeg 2020/21 sydd yn ofyn statudol yn ymwneud â chydymffurfiaeth y Cyngor â'r Safonau Iaith Gymraeg a gyflwynwyd o dan Fesur yr Iaith Gymraeg (Cymru) 2011.

Yn absenoldeb yr Aelod Portffolio sydd â chyfrifoldeb am yr Iaith Gymraeg, adroddodd Arweinydd y Cyngor y cynhaliwyd ymarfer 'siopwr cudd' gan Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg mewn perthynas â safonau iaith Gymraeg yr Awdurdod. Roedd y canlyniad yn un cadarnhaol ac nid oedd unrhyw faterion yn codi yr oedd angen rhoi sylw iddynt. Roedd yn dymuno diolch i'r staff a Fforwm Iaith Gymraeg y Cyngor a Chadeirydd Annibynnol y Fforwm am eu hymrwymiad i ddatblygu'r iaith Gymraeg yn yr Awdurdod. Cyfeiriodd yr Arweinydd hefyd at y rhaglen ARFer sydd wedi'i thargedu'n benodol i gynyddu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn y gweithle, mewn busnesau ac yn y gymuned. Ychwanegodd bod y pandemig wedi bod yn heriol ac y bu'n rhaid i'r Cyngor newid dulliau gweithio ac addasu'r cyfleoedd a gynigir i staff ddysgu'r iaith Gymraeg.

Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd fod 154 o safonau iaith Gymraeg. Roedd y Cyngor eisoes yn cydymffurfio â nifer sylweddol o'r Safonau a osodwyd arno drwy weithredu ei Gynllun Iaith, ac roedd y cynllun hwn yn mynd tu hwnt i'r Safonau Iaith mewn sawl maes. Mae adran 4 y Safonau Iaith Gymraeg yn cyfeirio at hunanreoleiddio a'r camau gweithredol sydd ar waith gan y Cyngor sy'n sicrhau bod yr iaith Gymraeg yn cael lle haeddiannol yn yr Awdurdod. Nododd, er bod yr adroddiad yn un cadarnhaol, y bydd yr Awdurdod yn wynebu heriau yn y dyfodol gan fod mwy o bwyslais ar ddefnyddio technoleg a bydd angen hyfforddi a datblygu staff ymhellach, yn arbennig gan mai ychydig o gyswllt wyneb yn wyneb a geir oherwydd y pandemig. Dywedodd hefyd y bu'r Swyddog Iaith yn cefnogi tri gwasanaeth o fewn y Cyngor i hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg ac y rhoddir pwyslais pellach ar gefnogi gwasanaethau rheng flaen eraill. Bydd gofynion ychwanegol ar y Cyngor mewn perthynas â ffrydio cyfarfodydd yn fyw gan roi pwysau ar y gwasanaeth cyfieithu i ddarparu gwasanaeth mewn cyfarfodydd rhithwir.

Ystyriodd y Pwyllgor yr adroddiad, gan wneud y prif bwyntiau a ganlyn:-

- Gofynnwyd a oes unrhyw ddata ychwanegol a fyddai'n ychwanegu gwerth at yr Adroddiad Blynyddol.

Dywedodd y Prif Weithredwr bod yr Awdurdod wedi gosod targed mewn perthynas â nifer y siaradwyr Cymraeg ar yr Ynys ac y bydd yn ddiddorol gweld canlyniad cyfrifiad 2021 pan fydd ar gael mewn ychydig o fisoedd. Bydd angen edrych ar ganlyniad y cyfrifiad hefyd o safbwynt gwahanol gymunedau a faint o bobl sy'n siarad Cymraeg ym mhob ardal. Ychwanegodd bod yr Awdurdod wedi mabwysiadu fformiwla lefel sgiliau mewn perthynas â defnyddio'r iaith Gymraeg wrth hysbysebu swyddi gwag; mae angen sgiliau llafar yn hytrach na sgiliau ysgrifenedig ar gyfer rhai swyddi.

- Dywedodd y Pwyllgor ei bod yn bwysig hyrwyddo'r iaith ac amlygu'r llwybrau gyrfa posib yn y dyfodol yn ysgolion yr Ynys a'r coleg; bydd hyrwyddo cyfleoedd gyrfa yn y Cyngor ac mewn busnesau eraill ar yr Ynys yn caniatáu i bobl ifanc aros yn eu cymunedau lleol.

Roedd y Prif Weithredwr yn cytuno bod angen i'r Awdurdod hyrwyddo'r ffaith fod y Cyngor yn cynnig cyfleoedd a llwybrau gyrfa da o bobl ifanc. Nododd fod cynrychiolwyr o'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol wedi ymweld â Phrifysgol Bangor a bod cwrs rhagorol yno ar gyfer Gweithwyr Cymdeithasol.

Cyfeiriodd Arweinydd y Cyngor at y cynllun 'Denu Talent' sy'n cynnig gwaith dros yr haf yn y Cyngor i bobl ifanc; bydd cynllun hyfforddeion yn cael ei gynnig maes o law hefyd. Nododd y Prif Weithredwr nad oedd modd cynnal y cynllun 'Denu Talent' eleni oherwydd y pandemig, ond roedd yn rhagweld y byddai modd ei gynnig y flwyddyn nesaf.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol ar y Safonau Iaith Gymraeg ar gyfer 2020/21.

6 RHAGLEN WAITH

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Swyddog Sgriwtini.

PENDERFYNWYD:-

- **Cytuno ar y fersiwn gyfredol o'r flaen raglen waith ar gyfer 2021/22;**
- **Nodi'r cynnydd a wnaed hyd yma o ran gweithredu'r flaen raglen waith.**

Daeth y cyfarfod i ben am 4.15 o'r gloch

**CYNGHORYDD GWILYM O JONES
CADEIRYDD**